

Tillsynsärende - auktoriserade A-son

Beslut: Revisorsinspektionen ger auktoriserade revisorn A-son en varning.

1 Inledning

Revisorsinspektionen har tagit del av information rörande auktoriserade revisorn A-sons uppdrag som revisor i ett aktiebolag (nedan bolaget) för räkenskapsåret 2023. Informationen har gett inspektionen anledning att öppna detta ärende.

Bolaget bedrev huvudsakligen entreprenadverksamhet. Under räkenskapsåret 2023 förvärvades den koncern som bolaget ingick i av vad som i detta ärende benämns ägarbolaget. Den förvärvade koncernen bestod av bland annat bolaget och dess moderbolag. Koncernen avnoterades från Nasdaq Stockholm i samband med förvärvet. Under revisionens gång förekom förhandlingar om att sälja bolaget till ett utländskt investmentbolag.

Utredningen i ärendet rör frågor kopplade till bolagets försäljning av markanvisningsavtal, redovisning av uppskjuten skattefordran på skattemässiga underskottsavdrag samt granskning av koncernmellanhavanden.

För räkenskapsåren 2020–2023 redovisade bolaget följande siffror. Belopp anges i mnkr.

	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	7 758	8 962	8 223	6 480
Årets resultat	-733	77	-67	-371
Eget kapital	117	388	84	100

Bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 2023 upprättades med tillämpning av Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2012:1) *Årsredovisning och koncernredovisning* (K3).

I revisionsberättelsen har lämnats upplysning om att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Revisionsberättelsen är i övrigt utan modifieringar och anmärkningar.

2 Försäljning av markanvisningsavtal

Enligt uppgifter i årsredovisningen, not 4, intäktsförde bolaget under räkenskapsåret 2023 ”försäljning av markrätt” om 85 mnkr. Enligt A-sons revisionsdokumentation avsåg detta internförsäljning inom koncernen rörande tre olika markanvisningsavtal. Bolagets eget kapital uppgick per den 31 december 2023 till 117 mnkr. Den övergripande väsentligheten beräknades vid revisionen till 60 mnkr.

Dokumentationen innehåller partbytesavtal som är daterade den 5, 6 respektive 18 oktober 2023. Av dessa framgår att bolaget var överens med motparterna om att överföra markanvisningsavtalen vederlagsfritt. Dokumentationen innehåller även tilläggsavtal som upprättades den 29 januari 2024. Enligt tilläggsavtalen skulle bolaget erhålla totalt 85 mnkr i ersättning för att motparterna hade tagit över rättigheter och skyldigheter enligt respektive markanvisningsavtal. Av tilläggsavtalen framgår att parterna hade ingått bindande muntliga avtal per den 31 december 2023 och att bolaget bekräftade att ersättning hade mottagits från samtliga parter samma dag. Revisionsdokumentationen visar att överlåtelseerna gjordes mot revers. A-sons granskning bestod av en rimlighetsbedömning av utvecklingsvinsten utifrån en projektkalkyl som bolaget tillhandahållit.

Av årsredovisningarna för de förvärvande koncernbolagen kan utläsas att markanvisningsavtalen aktiverades som materiella anläggningstillgångar.

Det kan av revisionsdokumentationen inte utläsas om A-son gjorde några överväganden kopplade till förändringarna i de ingångna avtalen. Det framgår inte heller om han övervägde prissättningen av markanvisningsavtalen, huruvida försäljningarna kunde intäktsföras eller hur försäljningarna påverkade det egna kapitalet i bolaget.

A-son har uppgett följande.

Under oktober 2023 överlät bolaget tre markanvisningsavtal som det tidigare hade ingått med tre olika kommuner. Överlåtelseerna skedde vederlagsfritt till tre koncernbolag. Två av dessa bolag var lagerbolag som hade förvärvats för att exploatera de markområden som avtalen med kommunerna omfattade. Det tredje bolaget var ett sedan flera år etablerat bolag som i årsredovisningen för räkenskapsåret 2023 redovisade en nettoomsättning överstigande 200 mnkr, pågående anläggningsprojekt om 160 mnkr och ett fritt eget kapital om cirka 14 mnkr.

Anledningen till att markanvisningsavtalen överläts till de ovan nämnda bolagen var att koncernen var organiserad så att exploatering av markområden bedrevs i separata bolag. I det nu aktuella bolaget bedrevs huvudsakligen entreprenadverksamhet, medan projektutveckling bedrevs i andra juridiska personer i koncernen.

I januari 2024 ingicks tre tilläggsavtal till de i oktober 2023 ingångna avtalen innebärande att de övertagande bolagen skulle erlägga en köpeskilling om totalt 85 mnkr. Tilläggsavtalen är daterade i januari 2024 men var gällande per den 31 december 2023.

De markanvisningsavtal som bolaget ingick med de tre kommunerna föregicks av en utdragen process som resulterade i betydande utgifter som bolaget löpande kostnadsförde. Ingen del av dessa kostnader aktiverades i balansräkningen som pågående projekt eller liknande. Kostnaderna omfattade bland annat arkitekttjänster, juridiska tjänster, utgifter för marknadsanalyser, projekteringsstudier, avsättning av interna personalresurser för projektledning, administration och samordning etc. De utgifter som bolaget hade innan kommunernas tilldelningsbeslut fattades påverkade värdet på de rättigheter som var förknippade med den mark som avtalen omfattade.

Att markanvisningsavtalen överläts vederlagsfritt i ett första skede för att sedan åsättas ett försäljningspris berodde på att företagsledningen beaktade resultatet av en uppdaterad beräkning av projektens kalkylmässiga marginal. Han hade diskussioner med bolagets ledning som informerade om att överlåtelse av de aktuella tillgångarna skulle ske till ett bedömt marknadsvärde, eftersom man ansåg att det med hänsyn till bolagets resultat och ställning inte var lämpligt att sälja tillgångar till underpris. Han begärde och erhöll uppdaterade exploateringskalkyler i syfte att kunna granska att markersättningen rymdes inom den totala produktionskostnaden. De uppdaterade projektkalkylerna utvisade en s.k. utvecklingsvinst om cirka 15 procent av investerat kapital, vilket han bedömde som en rimlig marginal. Dessa kalkyler utgjorde styrelsens och företagsledningens beslutsunderlag avseende det åsatta priset på markrätterna om 85 mnkr. Han ansåg sig kunna godta bolagets värdering. Den totala utvecklingsvinsten per projekt uppgick till mellan 14,5 och 15,7 procent, vilket han bedömde som rimligt utifrån sin kännedom om bransch-normalitet för brf-projekt. Det gick också på ett enkelt sätt att bedöma och kontrollberäkna utifrån erhållen dokumentation att prissättningen av markrätterna per kvadratmeter bruttoyta (BTA) låg inom ett acceptabelt intervall på mellan 600 kr/BTA och 2 500 kr/BTA. Han bedömde alltså att avtalen hade prissatts på marknadsmässiga grunder. Det var därför en självklarhet att transaktionerna skulle intäktsföras.

I sammanhanget bör framhållas att frågan om markrätterna hade åsatts ett rimligt värde inte var av avgörande betydelse, eftersom det förelåg en situation med full koncern-bidragsrätt mellan de aktuella koncernbolagen. Detta möjliggjorde för bolagen att göra såväl över- som underprisöverlåtelser.

Under revisionens gång fick han genom diskussioner med företagsledningen kännedom om att ett av villkoren i en pågående affär mellan koncernen och en extern part var att bolaget skulle ha ett eget kapital uppgående till 100 mnkr.

Eftersom överlåtelserna av markanvisningsavtalen låg i linje med hur koncernen var organiserad, och tillförsel av kapital skedde löpande genom aktieägartillskott, föresvävade det honom inte att transaktionerna endast skulle ha syftat till att stärka det egna kapitalet i bolaget. En sådan slutsats har enligt hans uppfattning inte stöd i de revisionsbevis som fanns tillgängliga.

Revisorsinspektionen gör följande bedömning.

En markanvisning är ett avtal mellan en kommun och en byggherre som ger denne ensamrätt att under en begränsad tid och under vissa givna villkor förhandla med kommunen om överlåtelse eller upplåtelse av ett visst av kommunen ägt markområde för bebyggande. Om kommunen och byggherren under förhandlingsprocessen enas om formerna för en kommande exploatering, kommer markanvisningen att ligga till grund för ett marköverlåtelseavtal som tecknas mellan parterna. Markanvisningsavtalet som sådant kan alltså inte anses ha annat än ett begränsat ekonomiskt värde.

Bolaget hade inledningsvis vederlagsfritt överlätit markanvisningsavtalen till tre bolag inom koncernen. I ett senare skede tillkom tilläggsavtal genom vilka man överenskommit att de initiala överlåtelseerna skulle ske mot revers om totalt 85 mnkr. Tilläggsavtalen som är daterade efter bokslutsdatumet hänvisar till en muntlig överenskommelse som skulle ha skett per den 31 december 2023. Vidare har de förvärvande koncernbolagen aktiverat markanvisningsavtalen som materiella anläggningstillgångar. Förfarandet innebar också att bolagets egna kapital ökade med motsvarande 85 mnkr. Därtill kom det under pågående revision till A-sons kännedom att det pågick förhandlingar om en överlåtelse av bolaget och att ett av villkoren i avtalet var att bolaget hade ett eget kapital om 100 mnkr. Samtliga nu redovisade omständigheter borde ha föranlett en ökad professionell skepticism hos A-son.

Av International Standards on Auditing (ISA) 500 *Revisionsbevis* p. 6 framgår att en revisor ska utforma och utföra granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna för att inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis. Revisionsbevisens kvalitet är beroende av deras ändamålsenlighet, dvs. deras relevans och tillförlitlighet som stöd för de slutsatser som revisorn använder sig som grund för sitt uttalande. Hur tillförlitligt ett revisionsbevis är påverkas av dess källa och karaktär och dess värde beror på under vilka särskilda omständigheter som det har inhämtats (p. A 5). När revisorn använder information som har tagits fram av företaget, ska han eller hon utvärdera om informationen är tillräckligt tillförlitlig för revisorns syften (p. 9).

A-son har uppgett att de utgifter som bolaget hade innan kommunernas tilldelningsbeslut fattades påverkade värdet på de rättigheter som var förknippade med den mark som omfattades av avtalet. Vidare hade han diskussioner med bolagets ledning som ansåg att det med hänsyn till bolagets resultat och ställning inte var lämpligt att sälja tillgångar till

underpris. Han bedömde att markanvisningsavtalen hade prissatts på marknadsmässiga grunder. Han erhöll även de exploateringskalkyler med projekterade utvecklingsvinster som utgjorde styrelsens och företagsledningens beslutsunderlag avseende det åsatta priset på markrätterna om 85 mnkr. Förvärven av markrätterna var dock, såvitt utredningen i ärendet har visat, ännu inte överenskomna med kommunerna. Han har därtill uppgett att det inte föresvävade honom att transaktionerna endast skulle ha syftat till att stärka det egna kapitalet i bolaget inför den stundande företagsöverlåtelsen och att en sådan slutsats inte stöds i de revisionsbevis som fanns tillgängliga. Revisorsinspektionen kan dock varken av hans dokumentation eller yttranden se att han gjorde några konsultationer eller inhämtade några externa revisionsbevis till stöd för värderingen av markanvisningarna. Han synes i stället fullt ut ha förlitat sig på de uppgifter och de prognoser som han fick från företagsledningen. Sådana uppgifter och underlag kan i det nu aktuella fallet inte anses utgöra tillräckliga revisionsbevis.

Revisorsinspektionen anser därför att A-son, vid tidpunkten för sin revisionsberättelse, inte i tillräcklig utsträckning hade granskat hanteringen av markanvisningsavtalen. Mot bakgrund av att intäkten från överlåtelsen av markanvisningsavtalen uppgick till ett väsentligt belopp hade han därmed inte heller grund för att tillstyrka fastställandet av bolagets resultat- och balansräkningar. Genom att ändå göra det har han åsidosatt god revisionssed.

3 Uppskjuten skattefordran

Av bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 2023 framgår att bolagets resultat efter finansiella poster för åren 2020–2022 uppgick till sammanlagt -880 mnkr. För räkenskapsåret 2023 uppgick resultatet efter finansiella poster till -761 mnkr. Bolaget hade per den 31 december 2023 redovisade uppskjutna skattefordringar om totalt 108 mnkr. Enligt not 20 i årsredovisningen avsåg 66 mnkr av dessa skattemässiga underskottsavdrag.

Av revisionsdokumentationen framgår att A-son tog del av protokoll och beskrivningar av affärsplan och att han inhämtade ägarbolagets och koncernens CFO:s uppfattningar och bedömningar av bolagets framtida utveckling. Av den uppdaterade resultatprognos som han erhöll den 26 april 2024 framgår att man inom koncernen bedömde att de skattemässiga resultaten för åren 2024–2028 totalt skulle uppgå till ca 956 mnkr.

I revisionsdokumentation finns skatteberäkningar för räkenskapsåren 2022 och 2023. Av dessa framgår att bolaget år 2022 bedömde att underlag för framtida vinster fanns och att det skulle kunna nyttja underskott framåt. I beräkningen avseende år 2023 har bolaget kryssat nej i rutan som svar på påståendet ”Bolaget bedömer kunna nyttja underskott framåt”. Ingen förändring skedde dock i redovisningen av de balansförda underskottsavdragen jämfört med år 2022.

A-son har uppgett följande.

Han konstaterade att bolaget under de senaste åren hade redovisat förluster och att det hade ett ackumulerat skattemässigt underskott. Mot bakgrund av detta bedömde han att det fanns anledning att förhålla sig skeptisk till redovisningen av den uppskjutna skattefordran.

Företagsledningen bedömde dock att de skattemässiga underskottsavdragen skulle kunna nyttjas mot framtida skattemässiga överskott. Under de senaste åren hade bolaget ställts inför betydande utmaningar till följd av en generell avmattning i byggbranschen. Denna avmattning hade i stor utsträckning orsakats av den tidigare höga inflationen, vilket i sin tur hade lett till ökade kostnader för både material och kapital. Dessa faktorer bidrog till att många planerade projekt fick skjutas upp eller avbrytas. Som en konsekvens av detta upplevde bolaget en minskad omsättning, instabilitet bland underleverantörerna samt ökade inköpspriser.

Man anförde från ledningens sida att man, i och med förändringarna i ägandet av koncernen, hade utarbetat en strategisk affärsplan och att företagsledningen hade vidtagit strategiska åtgärder. Företagsledningen granskade bland annat lönsamheten i de olika projekten och införde en strikt policy där man endast offererade på projekt med en marginal på minst åtta procent. Man utvärderade även bolagets närvaro på mindre lönsamma geografiska marknader för att optimera sitt resursutnyttjande.

Företagsledningen bedömde att bolaget räkenskapsåret 2024 skulle få en nedgång i omsättningen till ca 6,1 mdkr. I samtal med ledningen fick han bekräftat att nedgången var prognostiserad utifrån den befintliga orderboken, justerat för vissa befarade driftstörningar. Trots de rådande ekonomiska förutsättningarna såg dock företagsledningen en möjlighet till återhämtning av omsättningen till historiskt sett mer normala nivåer. Bolagets normala kapacitet beräknades uppgå till ca 8 mdkr. Företagsledningen

pekade på att de historiska omsättningstalen gav stöd för detta antagande. (Bolagets omsättning uppgick till 8,2 mdkr 2021, till 8,9 mdkr 2022 och till 7,8 mdkr 2023.) Företagsledningens långsiktiga prognos indikerade en stegvis ökning av rörelsemarginalen från 0,9 till 4 procent under perioden 2024 till 2028. Denna ökning låg i linje med det strategiska målet att nå en projektmarginal på 8 procent. Vidare framhöll företagsledningen att man hade gjort ett försiktigt antagande om tillväxt på 10 procent om året fram till år 2027 och en tillväxt på fem procent mellan åren 2027 och 2028. Tio procent kan uppfattas som ett optimistiskt antagande, men bolagsledningen menade att det måste ställas i relation till den för bolaget låga prognostiserade omsättningen om 6,1 mdkr för räkenskapsåret 2024. Bolagsledningen gjorde även bedömningen att antagandet om en projektmarginal om 8 procent låg i linje med den beslutade strategin för vilka typer av projekt som var acceptabla att lämna anbud på. Prognosen indikerade en successiv förflyttning mot fyra procent i marginal på rörelseresultatnivå, vilket är en rimlig marginal för branschen i Sverige.

Delar av den strategiska affärsplanen beskrivs i förvaltningsberättelsen i bolagets årsredovisning.

I samband med arbetet med ändrad strategi och omstrukturering av verksamheten hade koncernen även beslutat att sälja entreprenadverksamheten i syfte att realisera värden och i stället fokusera på projektutvecklingsdelen av koncernen. Detta resulterade i att diskussioner inleddes med två potentiella köpare av bolaget. Av dessa bedömdes ett utländskt noterat investmentbolag vara den mest attraktiva budgivaren. Dessa förhandlingar resulterade i ett påskrivet ”letter of intent” om avyttring av aktierna i bolaget. I samband med detta avtal hade företagsledningen hos ägarbolaget och koncernen upprättat en uppdaterad prognos för bolaget. Han tog del av denna uppdaterade prognos den 26 april 2024.

Företagsledningens prognoser baserades på historiska data och på branschens lönsamhetstrender. Han lade även vikt vid det faktum att prognosen ingick i due diligence-materialet och att det därigenom var bedömt både av ägarbolagets och koncernens ledning samt av den utländska budgivaren som var en extern part i sammanhanget. Det svar som han erhöll från ägarbolagets CFO den 16 maj 2024 bekräftade att köparen värderade de uppskjutna skattefordringarna till samma belopp.

När det gäller granskningen av prognoser gjordes en genomgång av prognostiserade kassaflöden dels för perioden april 2024-december 2024, dels för perioden april 2024-mars 2025. Prognoserna omfattade ägarbolaget inklusive bolagen i koncernen. Revisionsteamet hade under våren 2024 regelbundna möten med bland andra ägarbolagets CFO för uppföljning av uppdaterade prognoser. Det förekom också kortare telefonavstämningar och e-postkorrespondens, där revisionsteamet fick information om de åtgärder som koncernen hade vidtagit eller planerade att vidta för att stärka sin likviditet.

Vid bedömningen av möjligheten att redovisa en uppskjuten skattefordran beaktade han även att det inte finns någon tidsbegränsning för möjligheten att utnyttja skattemässiga underskottsavdrag. Det är också värt att notera att underskottsavdrag kan utnyttjas även mot framtida erhållna koncernbidrag från andra bolag inom en koncern – dvs. inte enbart mot skattepliktiga inkomster genererade i den egna verksamheten. (Så skedde också i samband med räkenskapsåret 2022 då bolaget erhöll ett skattepliktigt koncernbidrag om 403 mnkr.)

Den omständigheten att bolaget hade kryssat i ett “nej” på frågan om bolaget kan nyttja ytterligare skattemässiga underskott ska inte tolkas som att företagsledningen hade omvärderat de redovisade uppskjutna skattefordringar som var hänförliga till tidigare räkenskapsår. Det betyder inte heller att företagsledningen bedömde att bolaget aldrig skulle komma att redovisa några skattemässiga överskott och därmed inte kunna utnyttja underskott mot framtida överskott. Om så hade varit fallet, hade denna balanspost naturligtvis inte åsatts något värde. Företagsledningen var tvärtom övertygad om att bolaget skulle komma att generera skattemässiga överskott, men att detta kanske inte skulle komma att ske under det närmaste räkenskapsåret. Av försiktighetsskäl valde därför bolaget att inte bokföra ytterligare uppskjutna skattefordringar relaterade till 2023 års skattemässiga underskott, utan man valde att låta de uppskjutna skattefordringarna vara oförändrade jämfört med räkenskapsåret 2022.

Han bedömde att det fanns ett flertal faktorer som övertygande talade för att tillräckliga skattepliktiga överskott skulle komma att uppkomma i verksamheten och att han därför hade grund för att godta denna tillgångspost. Bedömningen baserades på hans granskning av bolagets prognoser, affärsplaner och de åtgärder som företagsledningen hade vidtagit och skedde utifrån hans kunskap om branschen.

Revisorsinspektionen gör följande bedömning.

Enligt K3 p. 29.29 får en uppskjuten skattefordran värderas till högst det belopp som sannolikt kommer att återvinnas baserat på innevarande och framtida skattepliktiga resultat. Förekomsten av underskottsavdrag kan vara en indikation på att skattepliktiga överskott eventuellt inte kommer att genereras i framtiden. Om ett företag under senare år har redovisat förluster, ska därför uppskjutna skattefordringar tas upp endast i den utsträckning det finns faktorer som övertygande talar för att det kommer att finnas tillräckliga skattepliktiga överskott.

Om ett företag har redovisat en uppskjuten skattefordran, måste revisorn alltså inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis för att kunna bedöma om företaget har möjlighet att göra det.

A-son upplyste i revisionsberättelsen om att det fanns en väsentlig osäkerhetsfaktor som kunde leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Han konstaterade vid sin revision även att bolaget under de senaste åren hade redovisat förluster och att det hade ett ackumulerat skattemässigt underskott. Han bedömde också att det fanns anledning att förhålla sig skeptisk till redovisningen av den uppskjutna skattefordran. Trots detta godtog han att bolaget redovisade en uppskjuten skattefordran. Som grund för detta har han hänvisat till de organisatoriska förändringarna i bolaget i form av en ny ägare, en ny strategisk affärsplan, företagsledningens prognoser och strategiska åtgärder. Organisatoriska förändringar kan emellertid normalt inte i sig anses ge revisionsbevis för att det finns övertygande faktorer kring ett bolags framtida intjäningsförmåga eller skattepliktiga överskott.¹ De organisatoriska förändringarna och nya affärsplaner i bolaget utgjorde därför inte i detta fall tillräckliga revisionsbevis.

Revisorsinspektionen anser mot denna bakgrund att A-son, vid tidpunkten för avgivandet av sin revisionsberättelse, inte hade tillräckliga revisionsbevis för att godta redovisningen av den uppskjutna skattefordran. Eftersom posten uppgick till ett väsentligt belopp hade han därmed inte heller grund för att tillstyrka fastställandet av bolagets resultat- och balansräkningar. Genom att ändå göra det har han åsidosatt god revisionssed.

¹ Se Revisorsinspektionens beslut den 17 april 2020, dnr 2019-0914.

4 Koncernmellanhavanden

Enligt årsredovisningen för räkenskapsåret 2023 uppgick bolagets koncernfordringar till 1 771 mnkr och koncernskulder till 462 mnkr. Av granskningsprogrammet *Combined procedures – Intercompany accounts* framgår att A-sons granskning bestod i avstämning mot underlag i form av specifikationer och motpartsavstämningar. Det går inte av dokumentationen att utläsa om han gjorde någon bedömning av värdet på de fordringar som bolaget hade.

A-son har uppgett följande.

Bolagets nettofordran (koncerninterna fordringar - koncerninterna skulder) uppgick till 1 300 mnkr. De koncerninterna fordringarna riktade sig dels mot moderbolaget, dels mot andra bolag i koncernen som bolaget hade levererat entreprenad- och byggtjänster till. Revisionsteamet stämde av samtliga koncernmellanhavanden med motpartsbolagen utan anmärkning. Inför avtalet med det utländska investmentbolaget skedde det en avräkning av koncernmellanhavandena mellan bolaget och de övriga bolagen i koncernen. Bolagets nettofordringar på koncernbolagen hade per den 31 mars 2024 minskat med ett betydande belopp och uppgick till 934 mnkr.

När det gäller hans bedömning av motparternas betalningsförmåga kunde han konstatera att förutom fordran på moderbolaget om cirka 615 mnkr utgjordes resterande del av fordringarna huvudsakligen av fordringar på två projektbolag om drygt en miljard kr, vilka drev koncernens två mest väsentliga utvecklingsprojekt. Dessa företag bedrev genom dotterbolag och intressebolag byggentreprenad- och projektutvecklingsverksamhet. Projektet planeras att omfatta cirka 2 000 bostäder samt hotell, butiker och kontor. Under projekterings- och byggfasen är kapitalbindningen i dessa projekt betydande. Allt eftersom de olika delprojekten färdigställs och avyttras kommer likvida medel att frigöras vilket innebär att motparterna kommer att kunna återbetala sina skulder till bolaget. Han bedömde därför att han kunde acceptera det bokförda värdet på dessa fordringar. Han inser nu i efterhand att han inte dokumenterade sina bedömningar i den delen på ett tydligt sätt.

Förutom bedömningen av motparternas betalningsduglighet, som har redogjorts för ovan, beaktade han att köparen, det utländska investmentbolaget – en tredje part som på

armlängds avstånd hade genomfört en due diligence-process – gjorde samma bedömning av fordringarnas värde som bolaget.

Revisorsinspektionen gör följande bedömning.

Revisorsinspektionen vill inledningsvis erinra om bestämmelserna i ISA 500, *Revisionsbevis*, som har redogjorts för tidigare i detta beslut (se avsnitt 2).

Som grund för att han kunde acceptera värderingen på koncernfordringarna har A-son i sina yttranden till Revisorsinspektionen hänvisat till utfall på projekt som pågick i andra bolag.

Enligt ISA 540 *Granskning av uppskattningar i redovisningen med tillhörande upplysningar* p. 9 ska revisorn när han eller hon gjort sin riskbedömning enligt ISA 315² utvärdera hur hög grad av säkerhet som är förknippad med en uppskattning i redovisningen och huruvida eventuella osäkerheter ger upphov till betydande risker. Vidare ska revisorn utifrån revisionsbevis utvärdera om uppskattningarna är rimliga.

I förevarande fall rörde det sig om långa och omfattande projekt i en koncern som redan hade ekonomiska svårigheter med bristande lönsamhet. A-son hade därför skäl att förhålla sig skeptisk till de uppskattningar och prognoser som kom från företagsledningen. Hans granskning av fordringar på koncernbolag bestod i huvudsak av motpartsavstämningar. När det gäller värderingen av de koncerninterna fordringarna förlitade han sig på att likvida medel skulle komma att frigöras i takt med att de olika delprojekten i koncernbolagen färdigställdes och avyttrades, koncernbolagen skulle därmed kunna återbetala sina skulder. Han beaktade även den värdering som – enligt vad han har uppgett till Revisorsinspektionen – det utländska investmentbolaget hade gjort av fordringarna. Revisorsinspektionen anser emellertid att dessa uppgifter inte ensamma kunde bekräfta riktigheten i värderingen. De begränsade åtgärder som han har redogjort för kan enligt Revisorsinspektionens mening inte anses ha varit tillräckliga eller ändamålsenliga för att kunna läggas till grund slutsatsen att värderingen av fordringarna var korrekta.

Mot denna bakgrund bedömer Revisorsinspektionen att A-son inte genomförde en tillräcklig granskning av de koncerninterna fordringarna. Han saknade därför grund för

² ISA 315 *Identifiera och bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter*.

att tillstyrka fastställandet av bolagets resultat- och balansräkningar. Genom att ändå göra detta har han åsidosatt god revisionssed.

5 Sammanfattande bedömning och val av disciplinär åtgärd

Revisorsinspektionen har funnit flera brister i A-sons revisionsarbete i det aktuella uppdraget. Han har inte i tillräcklig omfattning granskat hanteringen av de överlåtna markanvisningsavtalen, frågan om bolaget kunde redovisa en uppskjuten skattefordran eller riktigheten i värderingen av de koncerninterna fordringarna. Bristerna har i samtliga fall varit sådana att han har saknat grund för att tillstyrka ett fastställande av bolagets resultat- och balansräkningar.

A-son har i ovan nämnda avseenden åsidosatt sina skyldigheter som revisor och ska därför meddelas en disciplinär åtgärd. Det som läggs honom till last är allvarligt, särskilt med beaktande av att han har tillstyrkt fastställandet av bolagets resultat- och balansräkningar utan att ha grund för det. Han ska därför, med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen (2001:883), ges en varning.

Ärendet har avgjorts av Revisorsinspektionen genom Tillsynsnämnden för revisorer. I beslutet har deltagit f.d. justitierådet Sten Andersson, ordförande, kammarrättslagmannen Christina Eng, vice ordförande, skattedirektören Tomas Algotsson, redovisningsexperten Sofia Bildstein-Hagberg, auktoriserade revisorn Helena Dale, rådgivaren Sophie Degenne, advokaten Emma Norburg, auktoriserade revisorn Anneli Pihl och docenten Jessica Östberg. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt avdelningsdirektören Claudia David Toronjo och revisionsdirektören Patrik Israelsson, som har föredragit ärendet, varit närvarande.

Sten Andersson

Patrik Israelsson

Hur man överklagar, se bilaga.